

LÁ%oTAT ĀCEI NELĀ%oTAT?

PondĀĵlĀ-, 24 Ā•erven 2019

PrĀĵvĀĵ svĀĵdĀ-m urputnĀ½ vnitĀ™nĀ- boj: mĀĵm Ā°plnĀĵ pĀ™estat lĀ©tat letadlem, jak to dokĀĵĀ¼Ā- dodrĀ¼ovat mĀ- radiĵ ekologijĀ•tĀ- pĀ™ĀĵtelĀ©? Jsem na tom jako onen kuĀ™Āĵk z anekdoty, kterĀ½ zanechĀĵvĀĵ kouĀ™enĀ- tĀ™icetkrĀĵt dennĀ zase tak moc Ā•asto nelĀ©tĀĵm, ale naposledy jsem byla letos v lednu na Zanzibaru, a kdybych nemĀĵla ekologickĀ© zĀĵbrany (uhlĀ-kovĀĵ stopa a klima), pomalu bych si na pĀ™Ā-ĀĵtĀ- zimu zaĀ•Ā-nala plĀĵnovat dalĀĵĀ- dovolenou u nĀĵjakĀ©ho tropickĀ moĀ™e.

Tyhle dovolenĀ©, kterĀ© jsem zaĀ•ala podnikat aĀ¼ na starĀĵ kolena (Kuba, jiĀ¼nĀ- Indie a do tĀ™etice ten Zanzibar), mi dĀĵvajĀ- straĀĵnĀĵ moc, jednak se Ā•lovĀĵk na vlastnĀ- kĀ-Ā¼i setkĀĵvĀĵ s jinĀ½mi kulturami, coĀ¼ se nedĀĵ nahradit Ā¼ĀĵdnĀ½m zprostĀ™edkovĀĵnĀ-m typu videa nebo knĀ-Ā¼ky, a jednak je plavĀĵnĀ- a ĀĵnorchlovĀĵnĀ- v teplĀ©m moĀ™mi snad Ā°plnĀĵ to nejlepĀĵĀ-, co vĀ-ĵbec mĀ-Ā¼u zaĀ¼Ā-t. TakĀ¼e pĀ™edstava, Ā¼e uĀ¼ bych si to nikdy v Ā¼ivotĀĵ nedopĀ™Āĵla, je pro mĀĵ mimoĀ™ĀĵdnĀĵ bolestnĀĵ. Kdyby mĀĵli vĀĵichni stejnou ekologickou stopu jako jĀĵi...

KdyĀ¼ se snaĀ¼Ā-m nĀĵjak obhĀĵjit svoji souĀ•asnou ekologickou stopu a svĀĵ zpĀ-ĵsob Ā¼ivotu, argumentuju tĀ-m, Ā¼e mĀĵm jistĀĵ poloviĀ•nĀ- aĀ¼ tĀ™etinovou stopu proti tomu, kdybych si se stavem planety nedĀĵlala Ā¼Āĵdnou hlavu a o ekologickĀ½ch problĀ©mech bych nemĀĵla tuĀĵenĀ-. V takovĀ©m pĀ™Ā-padĀĵ bych neinvestovala devadesĀĵt procent svĀ½ch sil do dobrovolnĀ© prĀĵice v ekologickĀ© neziskovce, ale asi bych mĀ-sto toho vydĀĵĵvala a zase utrĀĵcela penĀ-ze, a to pĀ™edevĀĵĀ-m za cestovĀĵnĀ-, a pak za hezkĀ© vĀĵci do domu, na sebe a podobnĀĵ. RozhodnĀĵ bych si takĀ© Ā™eknĀĵme kaĀ¼dĀ½ch pĀĵt let koupila novĀ© auto - zatĀ-mco takhle jsem si Ā¼ĀĵdnĀ© auto v Ā¼ivotĀĵ nekoupila a tĀ-m, co jsem podĀĵdila, jezdĀ-m co nejmĀ-Ā^.

ZkusĀ-m extrapolovat svĀ© chovĀĵnĀ- na celou spoleĀ•nost a pĀ™edstavit si, jak by svĀĵ vypadal, kdyby vĀĵichni dĀĵlali to co jĀĵi:

- AutomobilovĀ½ prĀĵmysl by z 90 % zkrachoval - v naĀĵĀ-rodinĀĵ sedm lidĀ- sdĀĵlĀ- jedno malĀ© auto starĀ© 23 let. DĀĵlniĀ•nĀ- sĀ-tĀĵ by byly vysoce pĀ™edimenzovanĀ©.

- ĀĵeznĀ-ci by z 90 % zkrachovali - masa zkonzumujeme minimum, kupujeme ho hlavnĀĵ koĀ•kĀĵm, takĀ¼e ti Ā™eznĀ-ci, kteĀ™Ā- by zbyli, by produkovali pĀ™edevĀĵĀ-m potravu pro domĀĵicĀ- mazlĀ-Āky.

- DevelopeĀ™i stavĀ-cĀ- byty by z 80 % zkrachovali - v naĀĵem rodinnĀ©m domku starĀ©m 90 let bydlĀ- 7 lidĀ-, mĀĵ starĀĵĀ- syn HonzĀ-k ale bydlĀ- v novĀ©m bytĀĵ. PodobnĀĵ situace by byla se supermarkety a nĀĵkupnĀ-mi centry Ā©“ sice tam chodĀ-me, ale jen mĀĵlokdy.

- VĀĵdly by takovĀ© politickĀ© strany, kterĀ© by uvalily ekologickĀ© danĀĵ na vĀĵechny Ā•innosti a produkty, kterĀ© dnes beztrestnĀĵ vytvĀĵĀ™ejĀ- externality, to znamenĀĵ vĀ½daje, kterĀ© musĀ- zaplatit nĀĵkdo jinĀ½ - napĀ™Ā-klad zdravotnĀ- pĀ©Āĵi, likvidaci nadbyteĀ•nĀ½ch obalĀĵ, zadrĀ¼ovĀĵnĀ- vody v krajinĀĵ zniĀ•enĀ© prĀĵmyslovĀ½m zemĀĵdĀĵstvĀ-m, pĀ™Ā-rodnĀ- pohromy vzniklĀ© v dĀĵsledku klimatickĀ½ch zmĀĵn... Mimo jinĀ© bych silnĀĵ zdanila prĀĵvĀĵ leteckou dopravu.

- SvĀĵt by byl silnĀĵ pĀ™ekoĀ•kovanĀ½, protoĀ¼e vĀĵichni lidĀ©

by se ujĎ-mali bezprizornĎ-ch koĎ•ek - ale moĎ¾nĎ; by naopak koĎ•ky zaĎ•aly bĎ½t vzĎjcnĎjĎĎ-, protoĎ¾e by vĎjichni zajiĎĎovali jejich kastraci. V kaĎ¾dĎm pĎTMĎ-padĎ by se vĎjechny koĎ•ky mĎly dobĎTMĎe. (PoznĎjmkka Ď• koĎ•ka zrovna moc ekologickĎ z vĎ-ĎTMĎe nenĎ-, jde o moji osobnĎ- libĎstku, nikoli o projev IĎjsky k pĎTMĎ-rodĎ jako takovĎ.)

- Zkrachovaly by vĎjechny televiznĎ- stanice (vĎbec televizi nesledujeme) a celĎ od vĎtvĎ- ekonomiky souvisejĎ-cĎ- se sportovĎjnĎ-m Ď• dneĎjnĎ- slavnĎ- skvĎle placenĎ- sportovci by se museli stĎjt amatĎry jako za starĎ½ch Ď•asĎ.

- Naopak by kvĕtl byznys se zahrĎdkĎĎskĎ½mi potĎTMĎebami, prodej biopotravin a odbĎr zeleniny pĎTMĎ-mo od pĎstitelĎ (komunitou podporovanĎ zemĎdĎlstvĎ- Ď• KPZ).

...ale staĎĎ- to?

JenomĎ¾e sama sebe takhle Ď•žopĎ-t rohlĎ-kemĎ nedokĎĎu. DobĎTMĎe vĎ-m, Ď¾e toho mĎ½u dĎlat mnohem vĎ-c a Ď¾e moje ekologickĎ stopa je poĎTMĎĎd jeĎjtĎ, pĎTMĎ-liĎj vysokĎ, protoĎ¾e Ď•erpĎjm dvakrĎjt aĎ¾ tĎTMĎkrĎjt vĎ-c planetĎjnĎ-ch zdrojĎ, neĎ¾ je ona sedmimiliardtina, na kterou mĎjm nĎjrok. Ve svĎm okolĎ- mĎjm pĎTMĎ-klady lidĎ-, kteĎTMĎ- toho na svĎm Ď¾ivotnĎ-m stylu opravdu uĎ¾ moc vylepĎjt nemĎĎou, napĎTMĎ-klad vegani Ď¾ijĎ-cĎ- v dobĎTMĎe izolovanĎ marigotce vytĎipĎnĎ pĎir kousky dĎTMĎeva, zcela bezodpadovĎ, samozĎsobitelsky a lokĎlnĎ... zatĎ-mco jĎj mĎjm sakramentskĎ rezervy. JenomĎ¾e to se uĎ¾ dostĎjvĎjm k hranici, kde mi dalĎĎ- omezovĎjnĎ- zaĎ•Ď-nĎj pĎTMĎipadat nepohodlnĎ, stresujĎ-cĎ- a prostĎ, pĎTMĎ-liĎj nĎjroĎnĎ.

BĎhem poslednĎ-ho roku, od IĎta 2018, pozoruju ohromnĎ½ posun v povĎdomĎ- spoleĎnosti o klimatickĎ½ch zmĎnĎch a o jejich nebezpeĎnosti.

PrĎjvĎ, pĎTMĎed rokem jsem si zapsala do denĎ-ku tĎmata dvou zprĎjv na titulnĎ- strĎjnce novin - cituji:

Ď•žV pondĎĎ- 14. kvĎtna, kdyĎ¾ uĎ¾ krajinu (a zahrĎdky) suĎ¾ovalo dĎletrvajĎ-cĎ- sucho, pĎda se mĎnila v prach a kytky vadly, byly dvĎ hlavnĎ- zprĎjvy nĎsledujĎ-cĎ-: zaprvĎ panuje hrozivĎ sucho, studny vysychajĎ-, stromy usychajĎ-, vegetace vadne, a tento trend trvĎj uĎ¾ nĎkolik let Ď• dĎsledek globĎlnĎ-ch vĎ½kyvĎ klimatu... a zadruhĎ, zamĎstnanci mladoboleslavskĎ Ďjkodovky dostali rekordnĎ- mzdu kolem sta tisĎ-c a utrĎcejĎ- jak divĎ...

TakĎ¾e lidĎ Ď•ile kupujĎ- auta, konzumujĎ- a majĎ- pocit prosperity, zatĎ-mco se jim pod nohama ztrĎcĎ- to nejdĎleĎitĎjĎĎ-, bez Ď•eho neexistuje Ď¾ivot... voda. NevĎnujĎ- tomu pozornost Ď• takovĎj je zĎTMĎejmĎ naĎje lidskĎj pĎTMĎirozenost Ď• dokud jim doma nĎco poteĎe z kohoutku.

Ta kombinace zprĎjv na mĎpĎ-sobĎ- jako zaĎ•Ďjtek nĎjakĎ katastrofickĎ dystopie Ď• neukazuje to, v jak divnĎ a vykloubenĎ dobĎ Ď¾ijeme? Nebo spĎĎj Ď• jak lidi obecnĎ, nikdy v dĎjinĎch, neumĎli pĎTMĎedchĎzet svĎ½m problĎmĎm a nechĎjvali je vystupĎovat pozitivnĎ- zpĎtnou vazbou Ď• zesilujĎ-cĎ-mi se a nabalujĎ-cĎ-mi se mechanismy Ď• do ĎplnĎ katastrofy?Ď• Tehdy jsem si pĎTMĎipadala se svĎ½mi temnĎ½mi tuchami ja ten vonnegutovskĎ½ kanĎrek v dole, ale po roce vidĎ-m, Ď¾e tĎch kanĎrkĎ uĎ¾ jsou celĎj hejna, ozĎ½vajĎ- se synergicky a hodnĎ nahlas a pocity znepokojenĎ- aĎ¾ paniky a nalĎhavĎho nutkĎjnĎ- s tĎ-m nĎco dĎlat se exponenciĎlnĎ ĎĎĎ-ĎTMĎ- Ď• nejvĎ½raznĎjĎĎ-m projevem je hnutĎ- stĎTMĎedoĎkolĎkĎ Fridays for Future.

ZĎjvazek: budu pokutovat sama sebe. Jak?

MĎj argument pro cestovĎjnĎ- do tropĎ je, Ď¾e do zemĎ- globĎlnĎ-ho jihu by turistĎ urĎitĎ nemĎli pĎTMĎestat jezdit, protoĎ¾e pomĎhajĎ- ochranĎ tamnĎ- pĎTMĎ-rody a pĎTMĎinĎĎejĎ- mĎ-stnĎ-m lidem vĎ½dĎlky. VidĎla jsem to na Zanzibaru Ď• majĎ- tam kvĕtoucĎ- podniky zaloĎ¾enĎ na turistech, napĎTMĎ-klad vĎ½lety na mĎ-stnĎ- farmy za koĎTMĎenĎ-m, do rezervace ve zbylĎm kusu pralesa s endemickĎ½mi

opi•kami, prodej m•stn•ch ru•n• potiskovan•½ch tkanin a ta•jek, nebo obrovskou voli•ru s tropick•½mi mot•½ly, do kter• turist• r•di zaplat• vstupn• •€“ cel• vesnice se •¼iv•- chovem housenek a dod•jv•n•m kukel do voli•ry. Kdyby nem•li tuhle ob•¼ivu, m•nili by m•stn• les na d•™ev•n• uhl•. Tyhle zdroje v•½d•lku obvykle vymysleli lid• p•™ij••¼d•j•c• z bohat•• ••sti sv•ta •€“ proto•¼e v•d•li, co turist• cht•j•.

Plat• obec•ji, •¼e bez turist• by m•stn•m lidem nezb•½valo, ne•¼ se uch•½lit k •erp•n• zbyl•½ch p•™•rodn•ch zdroj•, kter• v m•st• maj• •€“ k•icet a vypalovat pralesy, hubit zbyl• z v••™ata, zakl•dat plant••¼e... proto•¼e by prost• nem•li na v•½b•r. To, co vyd•l•jv•m v •cech•ch jako mali•k• pen•ze, pro n• znamen• hodn•, kdy•¼ to u nich utrat•m, a j• za to z•sk•j m p•™esn• to, co je pro m• v •¼ivot• d•le•¼it• •€“ pozn•jv•n• nov•½ch kultur a tropick• p•™•rody. (Zase v•m, •¼e tohle neplat• v•jude a •¼e n•kter• sob•sta•n• r•je, jako t•™eba Ladak, •°dajn• turistika zni•ila... ale v••™•m, •¼e realisticky vzato bohu•¼el situace takhle •asto vypad•j. Typick•½mi zem•mi, kde je p•™•rodn• bohatstv• z•visl• na turistice, jsou t•™eba Ke•a nebo Malajsie.)

Dobr•j, ale p•™esto: jak srovnat se sv•½m sv•dom•m ty letenky?

U•¼ p•™edloni jsem se rozhodla nenech•jvat na leteck•½ch spole•nostech kompenzace uhl•kov• stopy •€“ takzvan• offsety •€“ a pokutovat se rad•ji sama. Znamenalo to, •¼e jsem u•¼ ze t•™• letenek v•novala v•¼dy deset procent na n•jak•½ ekologick•½ •°•el, v posledn•m p•™•pad• to bylo dokonce dvacet procent, proto•¼e m• sv•dom• hryzalo st•je siln•ji a proto•¼e se mi naskytla b•jje•n•j p•™•le•¼itost •€“ p•™isp•t na autobusovou v•½pravu francouzsk•½ch permakulturst• do Senegalu.

Letos jsem se rozhodla a slavnost• se zavazuju, •¼e se odte• budu pokutovat ve v•½ji 100 % ceny letenky •€“ to znamen•j, •¼e pokud si zase koup•m letenku n•kam do trop• za 15 000 K•, po•jlu dal••ch 15 000 K• n•jak• ekologick• iniciativ•. Cestov•n• se mi t•m prodra•¼• p•™esn• tak, jak• by situace podle m•ho n•zoru m•la b•½t v•jeobecn•, neboli t•m budu suplovat to, co by m•l d•lat st•t.

Nechcete to zkusit taky?

EVA HAUSEROV•